

تأثیرپذیری مفهومی و روشی حرکت انصارالله یمن از انقلاب اسلامی ایران

دکتر محمدصادق کوشکی^۱

روح الله نجابت^۲

چکیده

وقوع انقلاب اسلامی ایران جدای از تأثیرات داخلی‌اش، در محیط پیرامونی خود سرمشق بسیاری از جنبش‌های مردمی و نتیجتاً تحولات سیاسی - اجتماعی در کشورهای غرب آسیا و شمال آفریقا شده است. در همین چهارچوب بخش قابل توجهی از تحولات سال‌های اخیر در یمن به نقش و تأثیرگذاری جنبش انصارالله - به‌عنوان حرکتی متأثر و در امتداد آرمان‌های انقلاب اسلامی - گره خورده است. با توجه به اهمیت تحولات اخیر در این کشور، هدف پژوهش حاضر بررسی تأثیرپذیری مفهومی و روشی جنبش انصارالله از انقلاب اسلامی ایران است. ارتباط و علاقه رهبران جنبش انصارالله به انقلاب اسلامی، آرمان‌ها و آموزه‌های آن و نیز تأسی به رهبران انقلاب اسلامی، راهبردهای بنیادین این جنبش را هم‌راستا و هم‌جهت با مفاهیم انقلاب اسلامی و روش‌های مورد استفاده آن قرار داده است. بر این اساس سؤال اصلی مقاله حاضر این است که جنبش انصارالله در یمن به لحاظ مفهومی و روشی چه تأثیری از انقلاب اسلامی ایران پذیرفته است؟ یافته این نوشتار نشان می‌دهد که حرکت شیعیان زیدی یمن که نمود اصلی آن در جنبش انصارالله بوده است، تأثیرپذیری مستقیمی از انقلاب اسلامی ایران، مفاهیم و روش‌هایش داشته است. انصارالله با مبنا قرار دادن مفاهیم اصولی برگرفته از انقلاب اسلامی، توانسته ضمن بهره‌گیری از روش

-
۱. استادیار گروه مطالعات منطقه‌ای دانشگاه تهران
m.s.koushki@ut.ac.ir
  ۲. دانشجوی دکتری مطالعات منطقه‌ای دانشگاه تهران
r.nejabat@ut.ac.ir
- تاریخ دریافت: ۹۵/۱/۲۰ تاریخ پذیرش: ۹۶/۷/۴

های بدیع به کار گرفته شده‌ی انقلاب اسلامی، ساختار و محتوای مطلوب خود را متناسب با فضای جامعه یمن تنظیم نموده و در این راستا به اقدام و عمل خود معنا بخشید.

واژگان کلیدی

جنبش انصارالله، یمن، انقلاب اسلامی ایران، شیعیان زیدی

طرح مسئله

انقلاب اسلامی ایران متنا سب با کارکرد فراملی که برای خود تعریف کرده، نقش تأثیرگذاری و الگودهی به حرکتهای و جنبشهای اسلامی از جمله حرکت شیعیان در یمن داشته است. ابعاد این مسئله چندبعدی بوده است؛ اول: انقلاب اسلامی با پیدایش خود سرمشق شکلدهی و تأسیس جنبش انصارالله شد؛ دوم: با تشکیل موفق نظام جمهوری اسلامی که توانست نظامی با یک قانون اساسی کامل ارائه کند و آن را به کرسی بنشانند و تحقق ببخشند وجه بعدی الگودهی بود؛ سوم: ماندگاری این نظام در طول حدود چهار دهه به شکلی که دشمنانش نتوانند به انقلاب ضربه کاری بزنند؛ چهارم: بعد استحكام و تقویت هرچه بیشتر این نظام - که نظام جمهوری اسلامی امروز از لحاظ عمق و ریشه، قابل مقایسه با گذشته نیست - پنجم: بعد پیشرفتهای گوناگون در نظام اسلامی ایران که پیشرفت علمی، پیشرفت فناوری و صنعتی، پیشرفتهای اجتماعی گوناگون، پخته شدن افکار، پدید آمدن افکار نو، حرکت عظیم علمی در کشور و فعالیت‌های گوناگون بوده است.

این ابعاد پنجگانه برای ملتهای مسلمان از جمله شیعیان یمن مباحث قابل درک و محسوسی بوده است که توانسته به ایران انقلابی، نقش الگودهی به جنبشهای اسلامی بخشد. این الگوسازی گفتمانی را به وجود آورده که گفتمان ویژه و خاص جمهوری اسلامی است. (خامنه‌ای، ۱۳۸۹/۱۲/۱۹)

شهید حسین الحوثی که حرکت شیعیان زیدی را در قالبی نوین به سوی آرمان خواهی سیاسی - اجتماعی مبتنی بر اعتقادات اسلامی رهنمون ساخت، در سخنرانی‌هایش ضمن ارائه و تبیین عقبه فکری و محتوایی مدنظر خود، که با استقبال گسترده‌ای از جانب شیعیان مواجه شد، چهارچوب فکری - اعتقادی جدیدی در یمن ارائه نمود که اتفاقاً قرابت بسیاری با مفاهیم و شیوه‌های مطلوب رهبران انقلاب اسلامی ایران داشت.

اقبال به صحبت‌های حسین الحوثی که سبک جدیدی از زندگی اسلامی را به شیعیان یمن ارائه می‌داد، به سرعت موجب فراگیری جنبش شیعیان در این کشور، به خصوص در بخش‌های شمالی شد. حسین الحوثی در جای جای سخنرانی‌های خود مستقیم و غیرمستقیم از اندیشه‌های امام خمینی^{۳۳} بهره برده و از بیان آن هم هیچ ابایی نداشت. وی توانست با ارائه همین چهارچوب فکری به بینش و روش بخش قابل توجهی از شیعیان یمن شکل داده، انسجام فکری و عملی ایجاد کند و از این رهگذر اندیشه‌های نو، پویا و درعین‌حال اصیل متناسب با اقتضائات یمن ارائه نماید. پس از شهادت حسین الحوثی، برادرش عبدالملک که رهبری حرکت را به عهده گرفته، در همان امتداد گام برداشته و به آرمان‌ها و اندیشه‌های برادرش به عنوان بنیان‌گذار حرکت نوین زیدیه یمن وفادار بوده است.

جنبش انصارالله که ریشه‌های شکل‌گیری آن به سال‌های میانی دهه ۸۰ میلادی برمی‌گردد با تکیه بر سابقه تاریخی زیدیه در یمن و استفاده از ظرفیت‌های فرهنگی - آموزشی خود، توانست جایگاهش را در این کشور تثبیت نموده و ارتقا دهد. انصارالله ضمن قوام دادن به ساختارهای داخلی خود در سال‌های اخیر، با بهره‌گیری از مفاهیم عمیق فکری، توانست به یکی از مؤثرترین جریان‌های سیاسی - اجتماعی در یمن تبدیل شود. این جنبش به عنوان نماد حرکت

جدید زیدیه در یمن توانسته در تحولات سیاسی - اجتماعی پس از سقوط صالح نقش بی‌بدیلی ایفا نماید. طبیعتاً این حضور مؤثر در فضای پرتلاطم یمن مستلزم حرکت اصولی و نظام‌مند در مناسبات سیاسی - اجتماعی یمن بوده است.

این‌گونه به نظر می‌رسد که شکل‌گیری، رشد و توسعه سریع جنبش انصارالله در یمن و تأثیرگذاری روزافزون آن در عرصه‌های مختلف این کشور را باید نتیجه الگوبرداری انصارالله از انقلاب اسلامی دانست. جنبشی که با الهام از اندیشه‌ها و آرمان‌های انقلاب اسلامی و تأسی به حرکت و مشی امام خمینی[ؑ]، توانست در مدت کوتاهی به یکی از مؤثرترین حرکت‌های سیاسی - اجتماعی در سطح منطقه تبدیل گردد و نه تنها در سطح ملی بلکه در ابعاد فراملی منافع قدرت‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای را در غرب آسیا به صورت جدی به چالش بکشد. ارتباط وثیق فکری رهبران انصارالله با نظرات اندیشمندان کلیدی انقلاب اسلامی موجب شده تا مفاهیم و روش‌های مورد استفاده در جنبش شیعیان یمن، برگرفته از مفاهیم و روش‌های رایج در جمهوری اسلامی باشد. روش مقاله‌ی حاضر کتابخانه‌ای بوده و سعی شده تا با ارائه یک بحث توصیفی - تحلیلی به بررسی مدل و نسبت تأثیرپذیری جنبش انصارالله از انقلاب اسلامی ایران پرداخته شود. سازمان‌دهی مقاله به این قرار است که ابتدا نگاهی گذرا به مفاهیم و روش‌های رایج در ایران پس از انقلاب اسلامی می‌اندازیم، سپس ضمن بررسی مفاهیم محوری مطلوب جنبش انصارالله و روش‌های مورد استفاده این جنبش، تلاش می‌شود به فهمی واقعی از میزان تأثیرپذیری انصارالله از انقلاب اسلامی ایران دست پیدا کرده و در نهایت در یک نگاه همه‌جانبه به نتیجه‌گیری مقاله خواهیم رسید.

مفاهیم و روش‌های انقلاب اسلامی

مفاهیم محوری و کلان انقلاب اسلامی

مفاهیم اصلی انقلاب اسلامی را باید در اندیشه‌های بنیان‌گذار فقید و رهبر فعلی انقلاب جست‌وجو کرد، بر همین اساس ضمن رجوع به بیانات رهبر انقلاب، مستقیماً به اندیشه‌های خود ایشان یا تفسیر و تبیین ایشان از اندیشه‌های امام خمینی^۳ رجوع کرده ایم.

در ابتدا مفاهیم محوری انقلاب اسلامی را به عنوان چهارچوب محتوایی بررسی می‌کنیم. «اگر محتوا به عنوان مغز حقیقی و بخش اصلی هویت واقعی جمهوری اسلامی از دست برود، ضعیف شود و یا حذف شود؛ دیگر آن ساخت ظاهری جمهوری اسلامی خیلی کمکی نمی‌کند.» (خامنه‌ای، ۸۷/۰۹/۲۴) اساساً انقلاب اسلامی با شعارهایش هست که زنده است. اصلی‌ترین شعارهایی که در این انقلاب بر روی پرچم انقلاب نوشته شده در غالب مفاهیم محوری انقلاب اسلامی، در ادامه آورده شده است: (خامنه‌ای، ۸۷/۳/۱۴)

۱- استقلال ملی

تجربه تلخ مردم ایران از دخالت‌های تحقیرآمیز دولت‌های خارجی در دوران قاجار و پهلوی میل به استقلال ملی را در سال‌های منتهی به وقوع انقلاب، به شکل فزاینده‌ای در ایران رشد داد. متناسب با همین نیاز، یکی از اصلی‌ترین پایه‌های محتوایی انقلاب اسلامی ایران در حوزه مفاهیم کلیدی مدنظر رهبران و مردم، مسئله استقلال ملی و نفی وابستگی سیاسی، اقتصادی و فرهنگی به قدرت‌های خارجی بوده است. این مسئله تا بدان جا اهمیت داشت که در پیش از انقلاب «استقلال» یکی از اصلی‌ترین مطالبات مردم در بیان شعارهایشان در تظاهرات بر ضد حکومت پهلوی بود که پس از انقلاب در شعار «نه شرقی و نه غربی» نمود یافت. (خامنه‌ای، ۹۵/۷/۷)

۲- استکبارستیزی

رهبران جمهوری اسلامی همواره موضوع خود را پیرامون مخالفت با نظام سلطه بیان کرده اند. به تعبیر رهبر انقلاب اسلامی، «نظام سلطه یعنی آن نظام بین المللی‌ای که متکی است به تقسیم دنیا به سلطه‌گر و سلطه‌پذیر.» در دوران معاصر تجسم و تجسد نظام سلطه در شکل کامل خود، در رژیم و دولت کنونی ایالات متحده‌ی آمریکا نمود پیدا می‌کند. متناسب با این زاویه دید امام خمینی[Ⓜ] صریحاً در مقابل آمریکا موضع می‌گرفت. این بیان مواضع جدای از مخالف جمهوری اسلامی با ملتی دیگر یا مخالفتی مبتنی بر خصوصیات نژادی و خودبرتربینی بوده است، بلکه مسئله به منش و ذات و رفتار دولت ایالات متحده‌ی آمریکا، مداخله‌گری و سلطه‌گری این کشور باز می‌گردد. از همان روزهای آغازین شکل‌گیری نهضت امام، ایشان در مقابل استکبار جهانی و مصداق عینی آن، موضع صریح و شفاف گرفت که منجر به رسوخ مفهوم استکبارستیزی در پایه‌های جمهوری اسلامی شد. (خامنه‌ای، ۹۲/۱۱/۱۹)

۳- ایمان و اعتقاد به اسلام ناب و ارزش‌های اسلامی

اعتقاد به ارزش‌های اسلامی و بهره‌گیری از آن در عرصه سیاسی و حکومتی، آن‌گونه که در جمهوری اسلامی بدان پرداخته شده، پیش‌تر سابقه نداشته است. ذات ارزش‌مداران انقلاب اسلامی ایران، پایه‌های شکل‌گیری نظام اسلامی را مبتنی بر ارزش‌های اسلامی و نتیجتاً تشکیل نظام حکومتی مبتنی بر تئوری ولایت فقیه قرار داده است. (خامنه‌ای، ۹۵/۷/۷) در این چهارچوب، اسلام ناب در مقابل اسلام آمریکایی که دو شاخه‌ی اسلام متحجر و اسلام سکولار دارد تعریف شد. (خامنه‌ای، ۹۵/۰۳/۱۴)

۴- اعتقاد به جامعیت دین و نقش آفرینی اش در تمامی عرصه ها

مسئله جامعیت دین و اعتقاد به دین حداکثری همواره مسئله‌ی مناقشه برانگیزی بوده است. انقلاب اسلامی پس از پیروزی در سال ۵۷ این مسئله را عینیت بخشید و تلاش نمود این مقوله را به عنوان یکی از مفاهیم اصلی گفتمانی خود به کار بندد. (خامنه‌ای، ۹۵/۷/۷) به اعتقاد تئوری پردازان انقلاب اسلامی، اسلام ناب اسلامی است که همه جانبه است؛ از زندگی فردی و خلوت فردی تا تشکیل نظام اسلامی، همه را شامل می‌شود. برای فرد فرد جامعه در ابعاد شخصی و ابعاد اجتماعی برنامه دارد. برنامه‌ی هر فرد در ارتباط با جامعه و نظام اسلامی را معین و مشخص می‌کند. (خامنه‌ای، ۹۵/۰۳/۱۴)

۵- مخالفت با رژیم اشغالگر قدس و شبکه صهیونیسم

به تعبیر رهبر انقلاب، «امام خمینی ؑ هیچ‌گاه در قضیه‌ی مقابله‌ی با شبکه‌ی صهیونیستی خطرناکی که در صدد است بر دنیا حکومت کند، ملاحظه‌ای نکرد و حرفی را پوشیده نگذاشت و همواره و به مناسبت‌های مختلف صراحتاً در مقابل صهیونیسم موضع گرفت.» بر همین اساس جمهوری اسلامی همواره در مقابل رژیم صهیونیستی به عنوان یک رژیم جعلی و غاصب که نسبت به ساکنان سرزمین فلسطین ظلم روا داشته، موضع گرفته است. مسئله قابل‌توجه در این زمینه آن است که موضع ضد صهیونیستی جمهوری اسلامی صرفاً یک موضع تاکتیکی نیست بلکه به طور مشخص موضوعیت دارد و به عنوان یکی از پایه‌های فکری و مفهومی مدنظر تئوری پردازان انقلاب اسلامی بوده است. (خامنه‌ای، ۹۲/۱۱/۱۹)

۶- مردم گرایی:

در چهارچوب فکری و مدل فقهاتی امام خمینی ؑ

مسئله مردم اصالت داشت. اصل جمهوری اسلامی بر دو پایه‌ی اساسی استوار شده است، یکی رأی و نظر مردم و دیگری اسلام و مبانی اسلامی. در جمهوری اسلامی «مردم محورند، مقاصد برای مردم است، هدف‌ها متعلق به مردم است، منافع مال و ملک مردم است، اختیار در دست مردم است؛ اینها مردمی بودن است: رأی مردم، خواست مردم، حرکت مردم، عمل مردم، حضور مردم و شرافت مردم در نظام جمهوری اسلامی. این یکی از آن مبانی است و به معنای واقعی کلمه باید به این معتقد بود.» (خامنه‌ای، ۹۵/۰۳/۱۴)

۷- نفی استبداد:

«از اوّل، امام رژیم طاغوتی موروّتی استبدادی سلطنتی را نفی کرد، ملاحظه نکرد؛ سلطنت موروّتی، مردود؛ نظام استبدادی، مردود؛ نظام فردی و متّکی به اراده‌ی فرد، مردود؛ اینها را امام صریح بیان کرد؛ پرده پوشی نکرد. امام به صراحت بیان کرد که نظام اسلامی - نظامی بر مبنای اندیشه‌ی اسلام و ارزش‌های اسلامی - باید سرکار بیاید؛ پرده پوشی نکرد.» (خامنه‌ای، ۹۲/۱۱/۱۹)

۸- عدالت خواهی، عدالت طلبی و برابری قسط

«گفتمان عدالت، گفتمان اساسی است، که همه چیز انقلاب اسلامی بر آن بنا شده است.» (خامنه‌ای، ۱۳۸۳/۰۸/۱۰) عدالت مطلوب انقلاب اسلامی شاخصه‌هایی دارد، از جمله «کم کردن فاصله‌ها، دادن فرصت‌های برابر، تشویق درستکار و مهار متجاوزان به ثروت ملی، عدالت را در بدنه‌ی حاکمیتی رایج کردن - عزل و نصب‌ها، قضاوت‌ها، اظهارنظرها - مناطق دوردست کشور و مناطق فقیر را مثل مرکز کشور زیر نظر آوردن، منابع مالی کشور را به همه رساندن، همه را صاحب و مالک این منابع دانستن، از قدر مسلم‌ها و مورد اتفاق‌های عدالت است که باید

انجام بگیرد.» به تعبیری، فلسفه‌ی وجودی انقلاب اسلامی، برپایی عدالت است. رشد و پیشرفت مطلوب انقلاب اسلامی به شرطی محقق می‌شود که همپای عدالت باشد. (خامنه‌ای، ۱۳۸۵/۰۳/۲۹)

روش‌های مورد استفاده انقلاب اسلامی:

برای رهبران انقلاب اسلامی محتوا و مفاهیم انقلاب بر هر چیز رجحان داشته و دارد، اما روش‌های رسیدن به این مفاهیم و نیل بدان‌ها نیز جزء دغدغه‌های زمامداران ایران انقلابی بوده است. ازجمله این روش‌ها می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱- نظام سازی و سامان تشکیلات مردمی

باوجود ریشه‌دار بودن سابقه‌ی فقه سیاسی در شیعه، سبک نظام سازی بر اساس فقه شیعه که امام خمینی[ؑ] آن را سامان داد، یک چیز جدید است. اول کسی که در مقام نظر و در مقام عمل - توأمأ - یک نظام ایجاد کرد، امام خمینی[ؑ] بود. ایشان هم مردم سالاری دینی را مطرح کرد و هم مسئله‌ی ولایت فقیه را مطرح نمود. پس از آن، نظام اسلامی بر اساس این مبنا برپا شد. پیش از انقلاب اسلامی، هیچ جایی را سراغ نداریم که نظام حکومت و نظام سیاسی جامعه بر مبنای فقه بوده باشد. (خامنه‌ای، ۱۳۹۰/۰۶/۱۷)

۲- آرمان خواهی واقع بینانه

از منظر رهبر انقلاب، واقع بینی و آرمان گرایی هیچ گونه تعارضی باهم ندارند. برعکس، مبنای این دو با یکدیگر، در عمل منجر به حرکت مجاهدانه توأم با تدبیر می‌شود. در نظام اسلامی به واسطه‌ی اقتضائات، امکانات، محدودیت‌ها و فرصت‌های موجود اگر این زاویه دید وجود نداشته باشد، حکومت را در عمل با یک چالش جدی مواجه می‌کند. اتفاقاً به واسطه‌ی ایجاد ضرورت در بهره‌گیری از این نگاه

بوده است که در بازنگری قانون اساسی در سال ۶۸، نهادی به نام مجمع تشخیص مصلحت نظام شکل گرفت که کارکرد اساسی آن ورود به عرصه‌های حکومتی از همین زاویه و با همین نوع نگاه بوده است. (خامنه‌ای، ۱۳۹۱/۰۵/۰۳)

۳- تحکیم هویت اسلامی و ملی

جامعه‌ای زنده است که بر یک هویت اجتماعی فراگیر بنا شده باشد. حرکت نظام اسلامی و جمهوری اسلامی از ابتدا به سمت یک هویت حقیقی ماندگار مستحکم قابل دوام و دفاع در مقابل تهاجم‌ها بوده است. (خامنه‌ای، ۱۳۹۰/۱۱/۱۹) رهبران انقلاب، پس از پیروزی در بهمن‌ماه ۵۷ تلاش کردند متناسب با شرایط جامعه، هویت اسلامی - ایرانی را به عنوان هویت ملی در کشور تقویت کنند. یعنی از آنجاکه نظام اسلامی برای ماندگاری و پایداری خود نیاز به تعریف یک هویت محوری برای خود داشت، هویت اسلامی - ایرانی تسری پیدا کرد. هویت اسلامی یک وجه بود که به اعتقادات اکثریت جامعه برمی‌گشت و هویت ایرانی وجه دیگر بود که ملیت مردم را پوشش می‌داد. (خامنه‌ای، ۸۷/۰۹/۲۴)

۴- اتحاد و همگرایی

از تأکیدات دائمی رهبران انقلاب اسلامی حفظ و ارتقا وحدت همگانی بوده است. وحدت داخلی میان فرد فرد جامعه ایرانی و وحدت میان مسلمانان و امت اسلامی در بعد فراملی. (خامنه‌ای، ۶۸/۴/۲۲) وحدت، اتحاد و همبستگی ملت ایران، راهی است که جامعه اسلامی را به سوی قله‌های کمال هدایت می‌کند و از این رهگذر است که نظام اسلامی می‌تواند بر دشمن فائق بیاید. تأکید بر وحدت کلمه به عنوان اولین گام پس از پیروزی از همین رو است. بر اساس آموزه‌های اسلامی، نصرت الهی به جماعتی که وحدت را میان خود حفظ می‌کنند و ارتقا می‌بخشند،

خواهد رسید. (خامنه‌ای، ۱۳۸۷/۰۲/۱۶)

۵- نهادسازی متناسب با اقتضات انقلاب اسلامی

یکی از مقولاتی که در هر حرکت عمومی و در هر نهضت فراگیر اجتماعی لازم است، «نهادسازی» بر اساس تفکرات و مبانی پایه‌ای آن نهضت و جریان می‌باشد. وقتی یک انقلاب و یک حرکت تحقق پیدا می‌کند، بایستی دستگاه‌های مجری خود را - آن مجموعه‌هایی که آن هدفها را باید دنبال کنند - به وجود بیاورد. آن زمانی که یک فکر جدید، همانند فکر حکومت اسلامی و نظام اسلامی و بیداری اسلامی، مطرح می‌شود، مفاهیم جدیدی را در جامعه القاء می‌کند؛ متناسب با همین مفهوم سازی، نهادسازی نیز باید صورت بگیرد. اگر یک نهضت اجتماعی از بهره‌مندی از نهادهای متناسب با خودش بی‌نصیب باشد، فضا آشفته خواهد شد و آنچه مطلوب آن حرکت بوده به سرمنزل مقصود نخواهد رسید. (خامنه‌ای، ۱۳۹۰/۰۷/۲۲)

در همین فضا در انقلاب اسلامی نهادهای انقلابی با رویکرد مؤمنانه و شجاعانه شکل گرفتند. «نهادهای انقلابی به خاطر اتکای به نفس، به خاطر جرئت در اقدام، به خاطر توکل به خدا، به خاطر باور به نیروی ذاتی خود، در هر جا وارد شده‌اند، توانسته‌اند کار خوب انجام دهند.» (خامنه‌ای، ۱۳۷۹/۱۰/۱۹) جهاد سازندگی، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نهضت سوادآموزی و ... از جمله این نهادهای انقلابی بودند که بلافاصله پس از پیروزی انقلاب تأسیس شدند و پایه‌ی آنها بر حرکت‌های مردمی استوار بود.

۶- تعظیم شعائر اسلامی و اعلان مواضع سیاسی - اجتماعی

طبیعتاً هر نظام سیاسی با روی کار آمدن، در عرصه‌های مختلف از جمله بیان و اعلان مظاهر کارش، همت می‌گمارد. این امر پس از پیروزی انقلاب اسلامی

در شکل‌های مختلف نمود پیدا کرد. رونق مجالس و محافل اعتقادی با رویکرد سیاسی - اجتماعی در زمره‌ی اولین عرصه‌های تأثیر انقلاب اسلامی بر جامعه ایرانی بود. گسترش عزاداری‌های مذهبی، رونق مساجد و حسینیه‌ها با برنامه‌های گوناگون برای اقشار مختلف جامعه، راهپیمایی‌های همگانی به‌ویژه برائت از دشمنان به‌ویژه رژیم صهیونیستی در روز قدس و گرامی داشتن انقلاب اسلامی در راهپیمایی ۲۲ بهمن از جمله این موارد هستند. (خامنه‌ای، ۱۳۸۴/۰۶/۰۸)

۷- رسیدگی به مردم و خدمت رسانی به آحاد جامعه

خدمت و فداکاری برای مردم از جمله روش‌های مدنظر انقلاب اسلامی برای عمل در فضای سیاسی - اجتماعی بوده است. اینکه همه‌ی مسئولین در خدمت به مردم از یکدیگر سبقت بگیرند و یک نهضت خدمت به مردم راه بیندازند برای کارگزاران نظام، یک ویژگی ممتاز به حساب می‌آید. بر همین اساس در برهه‌های مختلف، دستگاه‌های وابسته به نظام اسلامی تمام تلاش و برنامه خود را معطوف به خدمت به مردم نموده‌اند. در این نگاه رقابت‌های سیاسی و جناحی و رقابت بر سر قدرت و تکالب در امر دنیا و امور دنیوی مردود است. رقابت، مسابقه و مبارزه‌ای درست است که در خدمتگزاری به مردم باشد. بایستی در بین مسئولین مسابقه‌ی خدمتگزاری و خدمت رسانی به مردم برقرار باشد. (خامنه‌ای، ۱۳۸۲/۰۱/۰۱)

این رسیدگی به مردم، به نوعی فراتر از مرزها تعریف شده و متناسب با امکانات و اقتضائات، ابعاد فراملی و جذبیه کاملاً اعتقادی پیدا کرده، چراکه حمایت از محرومان و مستضعفان یکی از مبانی اساسی و ارزش‌های نظام اسلامی ایران است. مبتنی بر آموزه‌های اسلامی، رسیدگی به امور هر فردی که مورد ظلم قرار گرفته و به استضعاف کشیده شده از اولویت‌های اصلی انقلاب اسلامی است.

(خامنه ای، ۱۴/۰۳/۹۵)

۸- ساده زیستی مسئولان

ازجمله ارزشهای مطلوب و بدیع انقلاب اسلامی مردمی بودن مسئولان کشور بوده است. نگاه مسئولان در نظام اسلامی - برخلاف نظامهای اومانیستی - به مسئولیت به عنوان یک وسیله و یک مرکز ثروت و قدرت نیست. مسئلهی خدمت و فداکاری برای مردم در ذهنیت و عمل مسئولین کشور نقش جدی دارد. مردمی بودن و ساده زیستی ازجمله روشهای مورد تأکید رهبران انقلاب اسلامی در اداره کشور بوده است. (خامنه ای، ۲۴/۰۹/۱۳۸۷)

۹- بهره‌گیری از ابزارهای رسانه‌ای

ازجمله عرصه‌هایی که انقلاب اسلامی تلاش کرده تا در آن ورود داشته باشد بهره‌مندی از ابزارهای متنوع رسانه‌ای بوده. این مسئله دائماً و با به روز شدن ابزارهای رسانه‌ای مدنظر سیاست‌گذاران و تصمیم‌گیران نظام اسلامی بوده است. مسئله قابل توجه و مورد تأکید در این عرصه، تلاش برای برهم زدن موازنه‌ی غیرمنصفانه رسانه‌ای در دنیای امروز است. افزون بر این، داشتن ابتکار و نوآوری در این عرصه رسانه‌ای حائز اهمیت است. رهبر انقلاب به مسئولان صدا و سیما چنین تأکید می‌کند: «شما باید در مقابل این حرکت موذیان‌ه‌ی رسانه‌ها، واقعاً سینه سپر کنید. هر جا رسانه‌ها روی نقطه‌ای تکیه می‌کنند، شما اگر قبلاً پادزهرش را نداده‌اید، بعداً بدهید. تبلیغات دروغی که آنها الآن می‌کنند، رسانه‌های ما باید در مقابله‌ی خیلی قوی بایستند. شما بایستی ابتکار هم بکنید.» (خامنه ای، ۰۷/۰۵/۱۳۶۹)

تأثیرپذیری روشی و مفهومی جنبش انصارالله از انقلاب اسلامی وقوع انقلاب اسلامی ایران موجب شد تا شیعیان یمن

که پس از سقوط حکومت امامان زیدی در سال ۱۹۶۲ میلادی، به کلی منزوی شده بودند، نگاهشان به تحولات ایران انقلابی دوخته شده و با مفاهیم اعتقادی آن احساس قرابت نمایند. زیدیه یمن که علیرغم جایگاه تاریخی قابل توجه اش در جامعه ی این کشور، با از دست دادن نفوذ و توانش در حال طی سیر قهقرایی خود بود، در پی انقلاب اسلامی در ایران، امیدهایش زنده شد.

در پی وحدت دو یمن در سال ۱۹۹۰، شیعیان به ویژه زیدیه فرصتی برای عرض اندام سیاسی - اجتماعی پیدا کردند. حسین الحوثی که از جمله ی تاثیرپذیرفتگان از مکتب امام خمینی ره به حساب می آمد، با توجه به جایگاه ممتازی که در میان جریان تحول خواه زیدیه در یمن داشت، در کسوت عقبه ایدئولوژیک جنبش انصارالله نقش آفرینی نمود. نیروهای انصارالله ضمن رجوع به آراء و اندیشه های حسین الحوثی، عملاً گام در همان مسیری گذاشت که انقلاب اسلامی به لحاظ مفهومی و روشی به دنیا ارائه نموده بود.

انصارالله از یک سو به واسطه قرابت های مذهبی میان زیدیه و امامیه، با انقلاب اسلامی پیوند برقرار کرد و از سوی دیگر به لحاظ سیاسی به جهت نزدیکی باورهای انقلابی زیدیه جارودیه با مدل اسلام سیاسی جمهوری اسلامی ارتباط برقرار کرده است. تأثیرپذیری ویژه آنان از انقلاب اسلامی و اندیشه های امام خمینی ره و اعتقاد به هویت جدید اسلامی به رهبری جمهوری اسلامی موجب شده تا این جنبش در عرصه های مختلف، چه به لحاظ تعریف مفاهیم اصلی مطلوب خود و چه به لحاظ بهره گیری از روشهایش، انقلاب اسلامی ایران را الگوی عینی خود قرار دهد.

الگوگیری انصارالله از انقلاب اسلامی به ویژه در مباحث مفهومی و حتی ایده های روشی، به استنادات و ارجاعات مکرر شهید حسین الحوثی، به عنوان

رهبر ایدئولوژیک انصارالله و مغز متفکر حرکت جدید شیعیان یمن، برمی‌گردد. او در زمان حیاتش و به منظور بیدار کردن جان‌های شیعیان یمن به خصوص یارانش، تعداد فراوانی سخنرانی اعتقادی - سیاسی انجام داد که در آنها به کرات به اندیشه‌های امام خمینی^ع به عنوان بنیان‌گذار انقلاب اسلامی و نیز شیوه‌های مورد استفاده در ایران انقلابی اشاره کرده و از آنها بهره می‌برد. (الحوثی، ۲۰۰۲/۰۱/۱۴)

حسین الحوثی در مسائل مختلف، از جمله استقلال طلبی، اسلام سیاسی، مردم سالاری، استکبارستیزی و ظلم ستیزی، همان مواضعی که جمهوری اسلامی مطرح می‌کند را سرلوحه اندیشه‌های خود قرار داده است و دائماً ابعاد مختلف آن را در سخنرانی‌هایش تبیین می‌کند. (الحوثی، ۲۰۰۳/۰۵/۲۹)

تأثیرپذیری انصارالله از مفاهیم انقلاب اسلامی

۱- استقلال و نفی وابستگی

از جمله مفاهیم کلیدی مطلوب جنبش انصارالله، مفهوم «استقلال» است. در چهارچوب فکری رهبران جنبش، در وهله اول استقلال ملی و نفی وابستگی یمن به قدرت‌های خارجی مورد توجه بوده است. بر اساس اندیشه‌های حسین الحوثی یمن زمانی می‌تواند به جایگاه مطلوب خود برسد که از دخالت دول خارجی مصون باشد. افزون بر استقلال ملی، عدم وابستگی انصارالله به بازیگران داخلی و خارجی از جمله رویکرد های کلان جنبش بوده است. انصارالله در برهه‌های مختلف تلاش کرده تا ضمن حفظ اعتبار سیاسی - اجتماعی خود به ابزار نیروهای داخلی و خارجی در تحولات یمن تبدیل نگردد. این نگاه سبب شده تا شیعیان و بدنه اجتماعی همراه با انصارالله، جنبش را نماینده واقعی مطالبات خود در تحولات یمن قلمداد کنند و از آن پشتیبانی جدی داشته باشند. در همین

را ستا، انصارالله توانسته با وجود انواع فشارها و محدودیت‌ها با کمترین وابستگی به کمک‌های خارجی، دامنه مخاطبان خود را گسترش داده و به جدی‌ترین بازگیر یمن بدل شود. (الحوثی، ۲۰۰۲/۰۹/۰۲)

۲- استکبارستیزی و ضدیت با ایالات متحده:

اعلان مخالفت با ایالات متحده و سیاست‌های آن در منطقه و یمن یکی از اصلی‌ترین بنیان‌های فکری حسین الحوثی را شکل داده است. این نگاه، از جمله مقولاتی است که از آغازین روزهای شکل‌گیری حرکت شیعیان زیدی به رهبری حسین الحوثی در دستور کار آنان قرار گرفته و سرلوحه اقدامات و سیاست‌های آنان بوده است. حسین الحوثی صراحتاً بیان می‌دارد که نفوذ و حضور ایالات متحده آمریکا در یمن کلیه شئون حیات سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی مردم این کشور را تحت‌الشعاع قرار داده و جز ضرر، عایدی برای یمن نداشته و ندارد. حسین الحوثی، نوع نگاه امام خمینی^{ره} به درهم شکستن هیمنه پوشالی آمریکا را راه مبارزه با ایالات متحده می‌داند. متناسب با همین مفهوم محوری در جنبش شیعیان زیدی یمن بوده که در شعار معروف آنان، یعنی صرخه، عبارت «الموت لأمريکا» فریاد زده می‌شود. (الحوثی، ۲۰۰۲/۰۲/۰۳)

۳- اعتقاد به اسلام، تشیع و اندیشه‌های زیدیه:

انصارالله با بهره‌گیری از ظرفیت دینی - مذهبی مردم یمن، به ویژه شیعیان این کشور، تلاش نموده تا با تبیین اندیشه‌های اسلام ناب، مانع تسلط قرائت‌های انحرافی از اسلامی بر جامعه یمن شود. پیروان مذهب زیدیه که یکی از انقلابی‌ترین مذاهب اسلامی به حساب می‌آید، در سال‌هایی که مذهب در شکل اصیل و واقعی خود در این کشور رو به فراموشی بود، تلاش نمودند تا اسلام راستین را در یمن احیا نمایند. (الحوثی، ۲۰۰۲/۰۹/۰۲) اکنون و در عمل،

بخش عمده جنبش انصارالله از نظر مذهبی پیرو مکتب اهل بیت هستند، نتیجه این قرائت از اسلام، بازدارندگی انصارالله از فراگیر شدن حرکت‌های سلفی و تکفیری در یمن بوده، و در عوض توانسته مدل اسلام رحمانی به دوران افراط و خرافات را به جامعه یمن ارائه دهد. گفتمان انصارالله که بر دین و مذهب تکیه دارد، با گفتمان بنیادگرایانه سلفی کاملاً متفاوت است. انصارالله سخن از بازگشت به اصول و مبانی اسلامی دارد، اما نه به شیوهی سلفیت، بلکه همگام با اقتضائات روز جامعه. (الحوثی، ۲۰۰۲/۰۳/۰۸)

۴- اعتقاد به جامعیت دین و کارآمدی آن در عرصه‌های سیاسی و اجتماعی

حرکت شیعیان یمن از همان ابتدای شکل‌گیری حرکتی اعتقادی و مبتنی بر نگاه حداکثری به دین بوده است. با وجود آنکه در بادی امر تمرکز شیعیان شمال یمن بر مقوله‌های فرهنگی و تربیتی بود، اما در ادامه نمود، بروز و ظهور آن در موضوعات اجتماعی نمایان شد و سپس حیطه‌های سیاسی و حتی نظامی را در بر گرفت. انصارالله متناسب با شرایط و اقتضائات جامعه یمن توانست در برهه‌های مختلف، خود را با محیط پیرامونش تطبیق داده و کارآمدی لازم را در مواجهه با مقولات مختلف به منصفه ظهور رساند. نقطه تمایز این جنبش با دیگر حرکت‌های اسلامی معاصر در یمن، محدود نماندن به نگاه دین‌حداقلی بوده است. (مددی، ۱۳۹۵: ۴۶)

۵- ضدیت با رژیم صهیونیستی و نقش آفرینی در محور مقاومت منطقه‌ای:

از جمله اصول فکری جنبش انصارالله حمایت از آرمان فلسطین، ضدیت با رژیم اشغالگر قدس و مبارزه با صهیونیست‌هاست. (الحوثی، ۲۰۰۳/۰۵/۲۹) «الموت لاسرائیل» که یکی از بخش‌های شعار اصلی جنبش الصرخه - است، نشان دهنده میزان مخالفت و ستیزه‌ی انصارالله با رژیم صهیونیستی است. حسین الحوثی

کراراً یارانش را بر بیان علنی شعار مرگ بر اسرائیل ترغیب می‌کرد و معتقد بود نمازی که بعد از آن برائت از صهیونیسم اعلان نشود، مورد رضایت و قبول خداوند نیست. (الحوثی، ۲۰۰۲/۰۲/۱۰)

۶- اتکا به مردم:

یکی از ویژگی‌های جنبش انصارالله که بر کسی پوشیده نیست پشتوانه مردمی است که هیچ حمایت جانی، سیاسی و مالی را از آن دریغ نمی‌کنند. چرایی این امر را نیز باید در باور جنبش نسبت به نقش و تأثیر مردم در جامعه دانست. انصارالله همواره برای کرامت انسان‌ها ارزش قائل بوده و با پدید آمدن این پشتوانه مردمی و ارتباط دوسویه مردم و جنبش، توانسته تا از نفوذ اجتماعی قوی برخوردار گردد. (الحوثی، ۲۰۰۲/۰۳/۲۳)

۷- نفی استبداد:

به لحاظ اندیشه‌ای استبداد حکومت از جمله موارد مذموم و غیرقابل پذیرش در اندیشه حسین الحوثی بوده است. (الحوثی، ۲۰۰۳/۱۱/۱۷) در عمل هم شاهد تأثیر این اندیشه در رفتار و کنش شیعیان صعه بوده‌ایم، چه در دوران صالح که مخالفت با استبداد او منجر به تحمیل جنگ‌های شش‌گانه بر شیعیان صعه شد و چه در دوران پس از صالح که تلاش کردند تا با پی‌ریزی نظام سیاسی متناسب با واقعیات جامعه یمن، مانع از استبداد حکومت برآمده از قانون اساسی جدید شوند.

۸- عدالت:

عدالت به عنوان یک مفهوم متعالی در اندیشه حسین الحوثی نمود دارد. وی ضمن ارج نهادن به آموزه‌های انقلاب اسلامی، از عدالت نیز به عنوان یک مفهوم مهم یاد می‌کند. (الحوثی، ۲۰۰۳/۱۱/۲۲)

تأثیرپذیری جنبش انصارالله از روش‌های رایج در انقلاب اسلامی از آنجاکه بروز و ظهور انصارالله در جامعه یمن فراتر از طرح اندیشه‌ها و مفاهیم و نظرات بوده، در عمل نیز این جنبش، روش‌ها و شیوه‌های مطلوب خود را برگرفته از روش‌های رایج در ایران پس از انقلاب، برای به کار بستن در جامعه یمن به کاربرده است. ازجمله روش‌های مورد استفاده انصارالله می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱- مؤلفه‌های تشکیلاتی و سامان جنبش:

ازجمله مهم‌ترین روش‌هایی که انصارالله سرلوحه اقدامات خود قرار داده، سامان تشکیلاتی جنبش بوده است. صدور قانون آزادی احزاب پس از وحدت دو یمن در سال ۱۹۹۰ میلادی فضای بازی برای فعالیت‌های سیاسی - اجتماعی گروه‌های مختلف ایجاد کرد. در پی این فضای جدید، تشکلهای زیدی فرصت شکل‌گیری و بروز و ظهور پیدا کردند. حزب الحق و اتحاد شباب المومن، در آن فضا تأسیس شدند و بدل به ستون فقرات تشکیلاتی زیدیه تحول خواه در بخش‌های شمالی یمن شدند. همین بسترهای تشکیلاتی، پایه تأسیس انصارالله شد، به گونه‌ای که جنبش، بعداً و در آستانه تأسیس رسمی، اندوخته‌ی مناسبی برای ظهور و بروز در یمن داشت. پس از تأسیس انصارالله نیز توجه به آموزش و کادر سازی تشکیلاتی ازجمله اولویت‌های اصلی جنبش بوده است. (الحوثی، ۲۰۰۲/۱۱/۱۶)

۲- آرمان خواهی واقع بینانه:

انصارالله همواره ضمن حفظ اصولش، واقعیت‌های جامعه یمن را در سیاست‌ورزی خود مدنظر قرار داده است. رهبران جنبش ضمن تعامل با سایر جریان‌ها، توانستند در بسیاری از مراحل به آنچه مطلوب خود بود دست پیدا کنند. زمانی که نیاز به تعامل با قبایل ایجاد شد، میان آنان و به سود خود اجماع

به وجود آوردند. زمانی که نیاز به تعامل با حراک جنوبی پیدا شد، علیرغم اختلافات ایدئولوژیک، در مقابل حکومت مرکزی به عنوان دشمن مشترک، همسو شدند و دولت را تحت فشار قرار دادند. زمانی هم که وارد گفت وگوهای ملی شدند، با یک تعامل منطقی با سایر جریان‌ها توانستند مصوبات قابل‌توجهی به نفع خود از دل فرآیند گفت وگوهای ملی اخذ کنند. و حتی آن زمان که برای تقابل با سعودی‌ها چاره‌ای جز ائتلاف تاکتیکی با علی عبدالله صالح نداشتند، علیرغم تمام مسائل فی مابین، به یک همگرایی کلان با وی و جریان همسو با او دست پیدا کردند. تجربه رفتار و کنش سیاسی انصارالله نشان داده آنها ضمن حفظ اصول خود، تلاش نموده‌اند با بهره‌گیری از یک واقع بینی صحیح، به آرمان‌های مطلوب خود، جامه عمل بپوشند.

۳- احیای هویت زیدی:

در طول تاریخ، مذهب زیدیه برای ساکنان سرزمین‌های شمالی یمن صرفاً یک دین با کارکرد عقیدتی محدود نبود، بلکه روش زندگی و سبک زندگی آنان را شکل می‌داد. اما در سال‌های پس از سقوط حکومت امامان زیدی این هویت به حاشیه رانده شد و تأثیرگذاری‌اش به حداقل رسید. با پیروی انقلاب اسلامی، پروژه فرهنگی احیای هویت زیدی آغاز شد. زیدیه یمن تلاش کرد تا ضمن رجوع به داشته‌های فراموش شده‌اش، هویت گذشته خود را بازشناسی کرده و متناسب با اقتضائات زمانی بازسازی کند. از دل این هویت‌سازی بود که انصارالله سر برآورد و مسئله هویتی زیدیان را باقوت بیشتری پیگیری کرد. آنان درک کرده بودند برای گذر از چالش‌های پیش رویشان چاره‌ای جز رسیدن به یک «ما»ی جمعی ندارند و مهم‌ترین اندوخته آنان اسلام و مشخصاً زیدیه بود که آن را احیا کردند. (صوفی، ۱۳۹۵: ۴۱)

۴- همگرایی و وحدت در کلیه سطوح:

یکی از پایه‌های فکری انصارالله مسئله وحدت و اتحاد است. بر همین اساس یکی از روش‌های عملیاتی جنبش تحکیم اتحاد چه در سطح داخلی و چه در میان گروه‌های مختلف یمنی بوده است. زمانی که دستور کار حکومت مرکزی ایجاد تفرقه میان زیدیه برای به حاشیه کشاندنشان بود، آنان تلاش کردند تا باگذشت از برخی حقوقشان خدشه‌ای به وحدت مبنایی شیعیان به خصوص زیدیه یمن وارد نشود. ازجمله نمودهای آن کناره‌گیری بی‌حاشیه شهید حسین الحوثی و همراهانش در سال ۱۹۹۷ میلادی از حزب الحق بود. هدف وی، پرهیز از دامن زدن به اختلاف سلیقه‌های موجود میان بزرگان زیدیه بود که ضمن احترام به آنان باهدف تقویت مذهب زیدیه و شکل دادن به حرکتی جدید در میان شیعیان یمن انجمن «شباب المؤمن» را تأسیس نمود. این روش در لحظه لحظه‌ی حرکت جنبش شیعیان ازجمله در مواجهه با برخی بزرگان زیدی و نیز برخی از مؤثرین کادر رهبری آنان نمود داشته است.

همین موضع در ابعاد ملی نیز مدنظر انصارالله بوده است. رهبران انصارالله تلاش کرده‌اند تا ضمن ایجاد وفاق عمومی میان مردم شمال و جنوب، قبایل و مذاهب و گروه‌های سیاسی- اجتماعی مختلف در یمن، از یمن یکپارچه دفاع کنند. آنان در مقاطع مختلف به ویژه زمان‌هایی که دیگران به ویژه دولت یمن در صدد بوده تا با ایجاد اختلاف میان گروه‌های مختلف هویتی، کشور را مدیریت کند، تلاش کرده‌اند تا مواضع وحدت بخش اتخاذ نمایند. (الحوثی، بی تا)

۵- نهادسازی و شکل دادن به بسترهای لازم:

یکی از دلایل اثرگذار بودن انصارالله ایجاد بسترهای مختلف و نهادسازی متناسب با آن برای انجام

اقدامات ماندگار بوده است. انصارالله را باید جنبشی دانست که کارش را در ابتدا با تمرکز بر فعالیت‌های فرهنگی آغاز کرد، سپس وارد حیطه سیاسی شد و پس از انسجام تشکیلاتی، و بهره‌گیری از سوابق چندین ساله به ثبات رسید و دامنه فعالیت‌های خود را گسترش داد. آن زمانی هم که لازم شد به حوزه نظامی ورود کند، از آن ابایی نداشت.

در همین راستا یکی از فعالیت‌های مهم ساختاری جنبش شیعیان یمن و به تبع آن انصارالله، برجسته کردن «مدرسه» در کنار «مسجد» بود. از آنجاکه بافت مساجد یمن سنت‌گرا بود، انصارالله تلاش کرد تا با برجسته کردن جایگاه مدارس، ابتکار عمل را در مسائل تربیتی به دست بگیرد و محتوای متناسب با نیازهای جوانان را به آنها ارائه کند. بر همین اساس اعضا و کادر جنبش انصارالله، همان تربیت یافتگان مدارس هستند که سید حسین الحوثی بنیان گذاشت. هدف و محتوای آموزشی این مدارس به گونه‌ای بود که پایه‌های اعتقادی نیروهای انصارالله را متناسب با مفاهیم مطلوب جنبش پی‌ریزی کرد. در این مدارس برنامه‌های آموزش قرآن، تعلیم علوم دینی و فنون مختلف به جوانان، شکوفا کردن استعدادهای خدادادی در جوانان یمنی، آماده‌سازی مبلغان دینی از لحاظ فرهنگی، اخلاقی و روحی برای اثرگذاری در جامعه، برگزاری کلاس‌ها و جلسات مختلفی که طی آن چارچوب‌های فرهنگی - آموزشی، به دانشجویان ارائه می‌گردید. (کوشکی و نجابت، ۱۳۹۵: ۱۱۵)

باید گفت که یکی از مواردی که در تسریع پذیرش جنبش در فضای سیاسی - اجتماعی پس از بیداری اسلامی و در اثنای گفت‌وگوهای ملی اثر داشت، اتکا انصارالله به شاخه نظامی خود بود. انصارالله جنبشی ذاتاً نظامی نبود و ریشه‌های فرهنگی - اعتقادی آن بر هر چیز تقدم داشت، با این وجود در بزنگاه‌ها،

توان بهره بردن از سلاح را داشت.

۶- ابراز علنی شعائر اسلامی و مناسبت‌های مذهبی:

یکی از روش‌های مورد استفاده در جنبش انصارالله که تا پیش از وقوع انقلاب اسلامی میان زیدیه یمن بدین شکل فعلی وجود نداشت، برگزاری مناسبات و مراسم‌های دینی است. اساساً دور جدید فعالیت‌های حسین الحوثی در دسامبر ۲۰۰۱ میلادی، مصادف با روز قدس رمضان ۱۴۲۲ قمری آغاز شد. راهپیمایی روز قدس، برگزاری عزاداری برگرفته از مدل عزاداری از شیعیان در ایران و عراق، برپایی مراسم ادعیه، مانند دعای کمیل، ازجمله روش‌های انصارالله برای به نمایش گذاشتن انسجام داخلی زیدیه و جذب نیروهای جدید از دل همین برنامه‌ها بود. افزون بر این، یکی از تأکیدات حسین الحوثی به یارانش، ابراز علنی عقایدشان بدون در نظر گرفتن ملاحظات ناصواب بود. (صوفی، ۱۳۹۵: ۴۲)

۷- بهره‌گیری از رسانه:

سیاست رسانه‌ای انصارالله را می‌توان یکی از نوآوری‌های آنها که ناشی از هوشمندی رهبران جنبش بوده، قلمداد کرد. پیش‌تر، آنها یک سیستم اطلاع‌رسانی سنتی داشتند که در قالب روزنامه‌ها و مطبوعات و یا برخی شبکه‌های مجازی بود. کار مهم رسانه‌ای که انصارالله انجام داد، تأسیس تلویزیون المسیره بود که موجب شد برای اولین بار صدای آنها به صورت رسمی شنیده شود. انصارالله با بهره‌گیری از شبکه‌های اجتماعی در دنیای مجازی و همچنین تأسیس شبکه تلویزیونی المسیره توانست مستقیم و بی‌واسطه با مردم ارتباط برقرار کند و واقعیت‌های پیرامون خود را بدون سانسور رسانه‌ای و تبلیغات منفی مخالفان در اختیار مخاطبان قرار دهد. این پدیده توازن رسانه‌ای در یمن را که تا پیش از آنان عمدتاً به سود مخالفان انصارالله

بود، به نفع شیعیان بر هم زد و جنبش توانست عرصه‌ی اطلاع رسانی را نیز، خود مستقیماً در اختیار بگیرد. انصارالله با بهره‌گیری از ابزارهای رسانه‌ای به ویژه فضای مجازی و شبکه تلویزیونی المسیره در صدد فرهنگ سازی در جامعه‌ای برآمد که دچار فقر فرهنگی بود و در مجموع گام‌های مهم و اثرگذاری در این زمینه برداشت. (کوشکی و نجابت، ۱۳۹۵: ۱۱۸ - ۱۱۹)

۸- ارائه خدمات اجتماعی و رفاهی:

از جمله اقدامات انصارالله، ارائه‌ی خدمات اجتماعی- فرهنگی، تأسیس خیریه‌ها، کمک به محرومان و برپایی جهاد سازندگی در یمن بوده است. انصارالله در صدد بوده تا نیازهای اولیه مردم یمن را تأمین نموده و دغدغه‌های سیاسی‌اش مانع از رسیدگی به اولویت‌های اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی مردم نبوده است. بر همین اساس با راه اندازی نهادهای خیریه و مراکز بهداشتی، درمانی و آموزشی به تسهیل در روند زندگی شهروندان یمنی کمک کرده است. (غریب‌رضا، ۱۳۹۲: ۴۱)

۹- سلامت فکری و عملی کادر رهبری انصارالله:

انصارالله از بدو تأسیس کادر رهبری قوی داشته است. علاوه بر آن بحث حمایت از امام قائم به سیف‌مقوم همراهی ویژه اعضای انصارالله از رهبر خود بوده است. آنان با توجه به اعتقادات خود از تصمیمات رهبر جنبش با جان دل پذیرایی کرده و آن را سرلوحه کار خود قرار می‌دهند. زیدی‌های جارودی، اصل امامت و وجود رهبر را یک اصل ذاتی مذهب خود می‌دانند، و عقیده آنها این است که جامعه زیدی هیچ وقت نمی‌تواند بدون امام و رهبر باشد. این پشتوانه اعتقادی موجب شده تا کادر رهبری انصارالله افرادی توانمند و کارآمد باشند. رهبری جنبش انصارالله با ایجاد اجماع و وحدت داخلی، به خوبی

توانسته جنبش را در کوران حوادث یمن هدایت کند.
(کوشکی و نجابت، ۱۳۹۵: ۱۱۴)

نتیجه گیری

پژوهش حاضر نشان داد که بخش قابل توجهی از مفاهیم و روش‌های مورد استفاده جنبش انصارالله همان مفاهیم و روش‌های مطلوب انقلاب اسلامی ایران بوده است. اگر این تشابه و قرابت میان هرکدام از مفاهیم و روش‌ها به تنهایی بود، احتمال اتفاقی بودن آن و عدم ارتباط مستقیم میان انصارالله و انقلاب اسلامی را می‌شد نتیجه گرفت. اما آنچه در عمل دیدیم، ارتباط وثیق و همه جانبه میان انصارالله و انقلاب اسلامی است که نشان از یک پیوند تنگاتنگ میان این دو دارد.

نکته حائز اهمیت در این مسئله و مقایسه، آن است که این تناظر صرفاً یک به یک نیست، یعنی درست است که ما در این نوشتار به نمونه‌های موردی به طور جداگانه اشاره کردیم، اما وقتی مشاهده می‌کنیم که سطح ارتباط تا این اندازه گسترده است، می‌توانیم از یک منظومه فکری مشترک میان این دو جریان انقلابی سخن بگوییم که طبیعتاً ریشه‌ی آن انقلاب اسلامی ایران است. در مجموع باید گفت که حرکت شیعیان یمن، مشخصاً جنبش انصارالله به لحاظ مفهومی و روشی، عمیقاً متأثر از انقلاب اسلامی ایران، آرمان‌ها و آموزه‌هایش بوده و هست.

منابع

[۱] الحوثی، حسین بدرالدین (۲۰۰۲). متن جلسه دوم سخنرانی با عنوان «آیات من سوره المائده»،

۲۰۰۲/۰۱/۱۴.

[۲] الحوثی، حسین بدرالدین (۲۰۰۲). متن سخنرانی با عنوان «الارهاب و الاسلام»، ۲۰۰۲/۰۳/۰۸.

[۳] الحوثی، حسین بدرالدین (۲۰۰۲). متن سخنرانی با عنوان «الاسلام و ثقافته الاتباع»، ۲۰۰۲/۰۹/۰۲.

[۴] الحوثی، حسین بدرالدین (۲۰۰۲). متن سخنرانی با عنوان «الشعار سلاح و موقف»، ۲۰۰۲/۱۱/۱۶.

- [۵] الحوثی، حسین بدرالدین (۲۰۰۲). متن سخنرانی با عنوان «خطر دخول آمریکا فی الیمن»، ۲۰۰۲/۰۲/۰۳.
- [۶] الحوثی، حسین بدرالدین (۲۰۰۲). متن سخنرانی با عنوان «دروس من وحی عاشورا»، ۲۰۰۲/۰۳/۲۳.
- [۷] الحوثی، حسین بدرالدین (۲۰۰۲). متن سخنرانی با عنوان «ولن ترضی عنک الیهود و لائنصارى»، ۲۰۰۲/۰۲/۱۰.
- [۸] الحوثی، حسین بدرالدین (۲۰۰۳). متن جلسه ۱۲۳م سخنرانی با عنوان «دروس رمضان المبارک»، ۲۰۰۳/۱۱/۱۷.
- [۹] الحوثی، حسین بدرالدین (۲۰۰۳). متن جلسه ۱۲۸م سخنرانی با عنوان «دروس رمضان المبارک»، ۲۰۰۳/۱۱/۲۲.
- [۱۰] الحوثی، حسین بدرالدین (۲۰۰۳). متن جلسه دوم سخنرانی با عنوان «مدیح القرآن»، ۲۰۰۳/۰۵/۲۹.
- [۱۱] الحوثی، حسین بدرالدین (بی تا). متن سخنرانی با عنوان «الوحده الایمانیه»، بی تا.
- [۱۲] خامنه‌ای، سید علی (۱۳۶۸). بیانات در دیدار و بیعت اقشار مختلف مردم خارج از کشور، ۶۸/۴/۲۲.
- [۱۳] خامنه‌ای، سید علی (۱۳۶۹). بیانات در دیدار مسئولان صدا و سیماى جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۶۹/۰۵/۰۷.
- [۱۴] خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۹). بیانات در دیدار جمع کثیری از مردم قم، ۱۳۷۹/۱۰/۱۹.
- [۱۵] خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۲). بیانات در جمع زائران حرم رضوی، ۱۳۸۲/۰۱/۰۱.
- [۱۶] خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۳). بیانات در دیدار دانشجویان، ۱۳۸۳/۰۸/۱۰.
- [۱۷] خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۴). بیانات در دیدار رئیس جمهور و هیئت وزیران، ۱۳۸۴/۰۶/۰۸.
- [۱۸] خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۵). بیانات در دیدار مسئولان و کارگزاران نظام جمهوری اسلامی، ۱۳۸۵/۰۳/۲۹.
- [۱۹] خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۷). بیانات در جمع مردم کازرون، ۱۳۸۷/۰۲/۱۶.
- [۲۰] خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۷). بیانات در دیدار اساتید و دانشجویان در دانشگاه علم و صنعت

، ۱۳۸۷/۰۹/۲۴.

- [۲۱] خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۷). *بیانات در نوزدهمین سالگرد ارتحال امام خمینی*، ۱۳۸۷/۰۳/۱۴.
- [۲۲] خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۹). *بیانات در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری*، ۱۳۸۹/۱۲/۱۹.
- [۲۳] خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۰). *بیانات در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری*، ۱۳۹۰/۰۶/۱۷.
- [۲۴] خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۰). *بیانات در دیدار بسیجیان استان کرمانشاه*، ۱۳۹۰/۰۷/۲۲.
- [۲۵] خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۰). *بیانات در دیدار فرماندهان نیروی هوایی ارتش*، ۱۳۹۰/۱۱/۱۹.
- [۲۶] خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۲). *بیانات در دیدار کارکنان و فرماندهان نیروی هوایی ارتش*، ۱۳۹۲/۱۱/۱۹.
- [۲۷] خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۵). *بیانات در مراسم بیست و هفتمین سالگرد رحلت امام خمینی*، ۱۳۹۵/۰۳/۱۴.
- [۲۸] خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۵). *بیانات در مراسم دانش آموختگی دانشجویان دانشگاه‌های افسری ارتش*، ۱۳۹۵/۰۷/۰۷.
- [۲۹] صوفی، محمد (۱۳۹۶). *باب المندب - چرخش / ستراتژیک یمن*، تهران: مؤسسه مطالعات اندیشه‌سازان نور.
- [۳۰] غریب‌رضا، حمیدرضا (۱۳۹۲)، *اویس خمینی*، قم: دفتر نشر معارف.
- [۳۱] کوشکی، محمد صادق و نجابت، روح‌الله (۱۳۹۵). *انصارالله در یمن از تأسیس تا تثبیت*، قم: دفتر نشر معارف.
- [۳۲] مددی، جواد (۱۳۹۶). *ستغ مران*، تهران: مؤسسه مطالعات اندیشه‌سازان نور.

